

Slovenski REPUBLIKANEC

(prej Avtonomist)

Glasilo Slovenske Republikanske Stranke kmetov in delavcev.

Uredništvo in upravništvo v Ljubljani, Breg št. 12. II.
Telefon 119.

Izhaja vsak petek.

Mesečna naročnina 5 Din. — Cene oglasov po dogovoru. Za večkratne oglase primeren popust. Pri malih oglasih vsaka beseda 50 par.

Št. 8.

Ljubljana, dne 27. februarja 1925.

Leto V.

Kaj hočemo? *Lastno zakonodajo na lastnih tleh vzrastlega slovenskega ljudstva!*

Kje smo danes?

Slovinci smo živeli okoli 600 let v Avstriji. Avstrijanci smo postali v dobi, ko so bile razne dežele še **privatna last** raznih deželnih knezov, ki so svojo »privatno last« da jali svojim hčeram za doto kakor da danes kmečki posestnik svoji hčeri par sto goldinarjev in kolovrat še za nameček.

Habsburžani so tekom stoletij priženili lepo vrsto dežel, iz katerih se je tekom let razvila »avstro-ogrška monarhija«. Ta monarhija je bila urejena popolnoma **centralistično**. Odločeval je **samo Dunaj in dunajski cesar**, ki se je pozneje zavil zaradi lepšega še v moderni parlamentarni plašč, ne da bi to njegovi dejanski moči kaj škodovalo.

Slovinci v Avstrijo nismo prišli kot **narod**, ampak kot **deželani**: Kranjci, Štajerci, Korošci in Primorci. Ta razcepljenost je bila za nas usodepolna, ker nismo vsled tega nikdar mogli nastopati kot narodna in zemljepisna celota. A tudi če bi bili mi že takrat združeni, bi bili pomenili v centralistični Avstriji zelo malo, ker nas je bilo komaj dober procent celokupnega avstrijskega prebivalstva.

Ker v tedanjih razmerah ni bilo mogoče niti misliti na to, da bi Slovenci mogli kdaj postati **gospodarji** na svojih tleh, so se odločili v preteklem stoletju slovenski politični voditelji za drugo pot. Oni so rekli: »Avstrija je tako mogočna, da je ne bo razbila nobena sila. Zato bi bila blaznost taki sili se upirati. Za nas bo veliko boljše, če pademo pred cesarsko milostjo in pred vse-mogočnim Dunajem ponižno na kolena in če postanemo verni in udani podaniki presvitlega cesarja. Na ta način nas bo le dosegel kakšen žarek presvitle cesarske milosti!« Kakor so rekli, tako so storili in začela se je za slovenski narod **zlata doba političnih drobtin**.

Ko je presvitli cesar avstrijski pod pritiskom revolucije moral dati »svojim« narodom ustavo, smo postali tudi Slovenci enakopravni državljani — na papirju. Z večnim pritrjevanjem svoje udanosti smo dobili slovenske ljudske šole. Učiti so se morali slovenski otroci sicer še državnega jezika, ki je bil takrat nemški, ampak šola je bila le slovenska. S ponovnim zatrjevanjem

svoje hlapčevske udanosti smo dobili tudi nekaj slovenskih srednješolskih zavodov in dali so nam tudi slovenske uradnike, ki so pa morali znati tudi nemško, ker je bila centralna oblast nemška. Posebno pridni in sposobni ljudje so prišli lahko v službo tudi v razna ministrstva na Dunaju, prav tako kakor gospodujoči Nemci. Če smo bili pa še posebno pridni in hlapčevski in udani, so nam sezidali tudi novo vladno palačo, razna sodnijska in šolska poslopja, ceste, železnice, mostove in razne druge lepe stvari.

Tako smo rastle in živeli tja v en dan kakor živina na paši in veseli lepih drobtin, ki nam jih je dala cesarska milost. Da so pa te drobtine naše in da je denar, ki je prihajal v deželo, naš davčni denar — kdo si je upal takrat le misliti na to! Mi smo živeli v trdni veri, da je vse to le **milost**, in to je bilo tudi res tako, kakor bi nam bil cesarski Dunaj ravno tako lahko vse davke pobral, ne da bi nam bil zato kaj dal. Taka »pravica« vlada namreč v vseh **centralistično** urejenih državah.

Dunajčani so nam pa dajali razne lepe stvari ne iz ljubezni do nas, ampak iz ljubezni do sebe. Oni so rekli: Kolikor bolj podpremo in razvijemo gospodarstvo v deželah, toliko bogatejša bo tudi centrala, ker bo dežela lahko plačevala več davka. To načelo je bilo čisto pravilno in na tej točki ste se srečali dunajska sebičnost in naša neprekosljiva lojalnost.

Taka je bila slovenska »politika« nekdanj. Ali je danes drugačna? Če primerjamo nekdanje razmere z današnjimi, vidimo, da smo danes **bistveno** ravno tam, kjer smo bili pred l. 1914., pred svetovno vojno. Izpremenile so se pač **posameznosti** — večinoma na slabše — **jedro pa je ostalo neizpremenjeno!** Svetovna vojna je šla mimo nas kot senca brez sledu. **To pa je zasluga onih naših politikov in voditeljev, ki l. 1918. niso naredili nič drugega, kakor da so izpremenili besedo »avstrijski« v besedo »jugoslovenski«, na Slovenstvo pa nihče niti v sanjah ni mislil.**

Treba je bilo šest let izkušenj, da so se tudi tem zaslepljenecem začele počasi odpirati oči, da se zopet začnejo zavedati, da so **Slovinci**.

Kaj ponuja Pašič?

V soboto je izšel v zagrebškem »Jutarnjem listu« zelo zanimiv dopis iz Beograda, dolg kar cele dve strani. Dopis je dobil list baje »s posebne strani«. Zaradi njegove vsebine so nekateri trdili spočetka, da ga je napisal — Radić! To trditev pa so korenito ovrgli hrvaški politiki in če stvar temeljitejše pogledamo, je prav zelo verjetno, da »posebna stran« ni posebno daleč od Pašiča!

Kaj ugotavlja dopis?

Dopis ugotavlja najprej, da je »nar. blok« dobil pri volitvah 163 mandatov, opozicija pa 153. Priznava dalje, da je opozicija dobila

350.000 glasov več kakor vlada. Z ozirom na to dejstvo pravi dalje, da je vlada pač močnejša po številu svojih poslancev, moralno močnejša pa je opozicija, ker je zanjo glasovalo več volilcev. Vladna večina je tako skromna, da jo opozicija z uspehom lahko ovira v njenem delovanju, zatorej bi bilo najbolje, če pride med Srbi in Hrvatji, t. j. med Pašičem in Radićem do sporazuma...

Pogoji za sporazum.

Iz volitev je izšla radikalna, t. j. Pašičeva stranka kot **najmočnejša**. Radikalna stranka se zavzema dananjega položaja in je zato voljna, da spremeni svojo dosedanjo politiko z

namenom, da pride do sporazuma med Srbi, Hrvatji in Slovenci. Radikalni (Pašič) pa niso za brezpogojen sporazum, ampak **stavijo pogoje** in sicer: 1. Priznanje državnega edinstva in 2. **Brezpogojno priznanje monarhije**. Če Hrvatje in Slovenci pristanejo na te pogoje, bi bili radikalni pripravljeni žrtvovati tudi vidovdanske ustave in jo izpremeniti tako, da bi bilo ugodeno raznim plemenskim in pokrajinskim željam.

Za Radićevo stranko zahtevajo radikalni še posebej, da pretrga Radić vse svoje zveze z inozemstvom, zlasti z Rusijo.

Kaj ponujajo Slovencem?

Glede Slovencev pravijo radikalni: »**Kot tretja resna stranka prihaja v poštev za sporazum Korošičeva stranka**. Nekoliko nerodno je, da je ta stranka izključno katoliška, toda če je to Slovincem prav, je prav tudi Srbom in Hrvatom. Toda v Belgradu ne taje, da je slovensko vprašanje za državo kot celoto mnogo manj važno kakor hrvaško, ker tvori Slovenija le majhen del državnega ozemlja, in dokler se Slovenci tako krčevito drže svojega jezika, za državno celoto nimajo takega pomena kakor Srbo-hrvatje. Če bo rešeno srbsko-hrvaško vprašanje, bo rešeno tudi slovensko, ki se da kot pokrajinsko vprašanje rešiti na 77 načinov.«

Prerokovanja.

Dopis govori nato še o brezpomembnosti Davidovićeve in samostojne demokratske stranke v slučaju sporazuma in pravi potem, da do verifikacije (potrditve) **mandatov niso verjetne nobene izpremembe v vladi**. Po potrditvi mandatov pa se lahko zgodi, da pride na krmilo ali samoradikalna vlada (t. j. vlada samih radikalov brez Pribičevića in Žerjava), ali pa kakšna zveza radikalov s katerokoli stranko. Eno pa je gotovo, da dela Pašič za sporazum med Hrvatji in Srbi.

Drugi in mi.

Narodi, ki gredo v boj za svobodo in za priznanje svoje narodne in socialne individualnosti, morejo doseči ta svoj cilj **samo z veliko moralno močjo**. Imeti morajo svojo idejo, ki je bila in bo vedno zmogovita nad materijelno nasilnostjo. Po težko končani vojni, ki je ljudi prav povsodi razočarala v pogledu uspehov in sicer moralnih in materijalnih uspehov, se je začel med velikim delom človeštva mogočen notranji prerod. Pogledajmo na kratko te pokrete v posameznih delih sveta.

Rusija.

Carska Rusija je bila trhla in gnjila do dna. V njej je bil človek enak živali. Narodi, živeči na tem širnem ozemlju, so bili brezpravni, skratka nikjer jih ni bilo. To je bila le velika nasa ljudi brez imena in brez vsakih pravic. Lenin je začrtal tem narodom novo smer razvoja. V meščanski vojni je bilo razrušeno in pokončano vse.

V tej gigantski borbi se je Rusija zaprla, da se izživi in prenovi sama v sebi. Gotovo je, da so za nas, ki smo bolj mehki, navajeni vsaj na videzno demokracijo, bile metode te velike revolucije zoprne.

Kaj je hotel Pašič Hrvatom pravzaprav povedati?

Iz zgoraj omenjene ponudbe je razvidno, da hoče Pašič Hrvatom in Slovincem povedati sledeče:

1. Pašič je s svojo stranko neomejen gospodar v državi SHS. On razpolaga z armado, z žandarmerijo, s policijo in z vsem uradništvom. Ključ do državne blagajne ima samo on v rokah in nihče drugi.

2. Pašič je pripravljen tudi Hrvatom in Slovincem zagnati pred noge košček kruha, če se mu **brezpogojno pokore!** Hrvatje in Slovenci morajo zatajiti svoje republikanstvo in udušiti v sebi vsako misel na gospodarstvo na svoji zemlji. Če tega ne store, jim ne bo dal nič. Če se pa hočejo brezpogojno podvreči njegovim volji, se bo pokazal milostnega gospoda in jim bo delil drobtine, pečenke bo pa obiral on sam.

3. Pašič pravi, da mu na Slovincih ni mnogo ležeče, ker so katoličani in ker se nočejo posrbiti.

4. Za bodočnost napoveduje, da bo vladal on sam. On da lahko uničiti toliko hrvaških republikanskih mandatov, da bo imel v parlamentu **večino tudi brez Pribičevića in brez Žerjava**. Če bo našel koga drugega, ki bi mu hotel še zvestejše služiti, kakor mu služita Pribičević in Žerjav, bo tega vzel v svojo službo.

Ali z drugo besedo: **Pašič zahteva popolno kapitulacijo Hrvatov in Slovencev in popolno in brezpogojno kapitulacijo imenuje on »bratski sporazum«!**

Ali se bodo Hrvatje in Slovenci udali? Hrvatje se brzkone ne bodo, Slovenci pa itak že od pamtiveka nismo na nič drugega navajeni kot na **politiko drobtin!**

Za nas republikance je sedaj stvar jasna: **Ne obupati, ne omagati, ampak se organizirati in delati, delati, delati!** Tudi največja moč na svetu ni večna!

Angleži.

Tisti, ki so v svetovni vojni pridobili največ, so bili Angleži. Pa

laži verovali, vsa čast in vsa hvala. Vedno več nas bo, zatorej pogumno in krepko po naši poti naprej.

M. H. L.

Podrobno delo. Zadnje volitve so dokazale, da smo se republikanci povsod jako častno odrezali, kjer smo imeli **krajevne organizacije** in kjer je bil **razširjen naš list**. Iz teh dejstev se moramo učiti za bodočnost. One naše krajevne politične organizacije, ki že obstoje, naj svojega delokroga nikar ne omejujejo samo na svojo občino ali faro, ampak naj poskušajo polagoma pridobiti somišljenike tudi po sosednih občinah in farah, kjer naj se osnujejo nove krajevne politične organizacije. To delo ni ravno prijetno, z vztrajnostjo in doslednostjo bo pa počasi le šlo. Mi vemo, da se v enem dnevu ne da napraviti vse, počasi pa le gre. Zlasti v onih krajih, kjer so republikanci dosegli znatno število glasov, pa še nimajo svoje stalne krajevne politične organizacije, naj jo čimprej ustanove, da ostanejo somišljeniki med seboj v **stalni zvezi**. Trdne krajevne politične organizacije so najboljša opora za vsako stranko in bodo toliko bolj potrebne, kolikor bolj utegne biti naš tisk omejen in preganjan. Vsa potrebna tozadevna pojasnila se dobe pri **upravi** »Slov. Republikanec«, Ljubljana, Breg št. 12. — Ena glavnih dolžnosti naših organizacij pa je, da širi naš list in mu pridobiva novih naročnikov. Mi bomo poskrbeli, da list ne bo samo o politiki poročal resnice, ampak bomo poskrbeli tudi za **poučno berilo**, da bo vsak prišel na svoj račun. Ne omagati in ne zanašati se na zadnji čas, ampak **takoj z vso vneto na delo!**

Zahvala. Na svojih agitacijskih potovanjih po ptujskem in brežiškem okraju sem našel povsod toliko požrtvovalnosti, gostoljubnosti in pravega umevanja za naše pravične ideje, da si štejem v čast, se prijateljem republikancem tem potom najiskrenejše zahvaliti. Vsem, kateri so mi pri mojem delu za pravice naroda na ta ali oni način pomagali, ponekod me celo obranili pred dejanskimi napadi sfanatiziranih nasprotnikov, srčna hvala z klicem: na svidenje in le tako naprej do končne republikanske zmage!

Ni žehte
brez
**Zlatorog
mila!**

Ni žehte
brez
**Zlatorog
mila!**

za
kakovost

Emeran Stoklas.

Na delo! Po volitvah navadno zavladava v posameznih strankah neko mrtvilo. Pri nas, ki smo še zelo mladi, tega ne sme biti. Vsak pravi in zavedni slovenski republikanec se mora nemudoma podati na delo, zbrati somišljenike in osnovati krajevno politično organizacijo. Ne tiči doma in ne filozofiraj o slabih časih, ampak veselo in pogumno pojdi na delo. Vsi delavni somišljeniki, ki hočejo postati graditelji naše SRS, naj nam nemudoma pošljejo svoje naslove.

»najmodernejši«, je torej ravno toliko vredna, kolikor je vredna v Ameriki tolažba za na smrt obsojenega hudodelca, da ga bodo spravili na oni svet na »najmodernejši« način z elektriko.

Angleži tajijo. Pretekli teden so poročali zagrebški listi, da je angleški zastopnik v Moskvi izjavil, da ni angleška vlada tista, ki je započela akcijo za »protiboljševiško« fronto v Evropi, ampak da je razmerje med Anglijo in Rusijo prijateljsko. Tej izjavi angleškega zastopnika ne bo nihče verjel. Današnja kapitalistična vlada na Angleškem, ki je prišla na krmilo s pomočjo nekega ponarejenega Zinovjevega pisma (Zinovjev je jako vpliven član sovjetske vlade, op. ur.), se trudi z vso silo, da podpira, kjerkoli le more, najbolj nazadnjaške in starokopitne vlade. Angleška vladna pomoč drži na višku znanega španskega fašista Rivero in italijanskega fašista Musolinija. Ko je bil sedanji angleški minister zunanjih zadev Chamberlain (= Čemberlen) v Rimu, je sklenil z Musolinijem, kateremu predsednik bivše angleške delavske vlade Macdonald ni hotel dati niti roke zaradi umora poslanca Matteotija, **prijateljsko zvezo** in plod tega prijateljstva je bil tudi nagli »sporazum« med Italijo in Jugoslavijo, skok dinarja na današnjo višino in pa — izid zadnjih volitev v Jugoslaviji. Tako drži današnja angleška kapitalistična vlada na vrvi Spance, Italijane, Bolgare, Rumune in Jugoslovane, da bi jih vse skupaj pri prvi priliki pognala v ruski ogenj po angleški kostanj. Ne smemo namreč nikdar pozabiti, da so za angleške velekapitaliste evropski narodi in narodičiči toliko vredni kakor njihovi kolonialni zamorci. In če danes angleški zastopnik v Moskvi trdi, da mi to res, on svoji trditvi niti sam ne verjame, mi seveda pa še manj. Angleški kapitalisti in lordi naj gredo na rusko fronto kar lepo sami, ali pa naj pušče Ruse v miru.

Stanovanjsko vprašanje. Vlada napoveduje v svojih listih, da bo že do konca aprila parlamentu predložila nov načrt stanovanjskega zakona, ki ga bo vladna večina tudi sprejela. Po novem načrtu bodo denarno šibkejši najemniki še zaščiteni, popolnoma proste pa bodo delavnice, prodajalne in poslovni lokali. Sedaj pa poglejmo, kako bo ta stvar izgledala v praksi. Recimo, da stanujeta v hiši gospoda Pavlina dve stranki: en trgovec, ki ima lokal, in en uradnik. Uradnika bo moral pustiti hišni posestnik Pavlin na miru. Ker pa zna g. Pavlin računati in tudi nima denarja za odmetavati, bo navil ceno za lokal tako visoko, da mu bo trgovec obrestoval vrednost cele hiše. Trgovec si ne bo mogel drugače pomagati, kakor da bo zvišal ceno blaga. Konkurence se mu ne bo treba bati, ker bodo morali s cenami blaga vsi trgovci navzgor, ker bo draginja lokalov splošna. Uradnik, ki bo stanoval tudi še po novem zakonu po nižji ceni, bo moral vsled draginje blaga plačevati za hrano in obleko mnogo več kakor doslej! Kar si bo prihranil pri stanovanju, bo moral doplačati pri nakupu blaga. Na ta način pa postane zaščita najemnikov brezpredmetna, ker bo najemnikom pač vseeno, ali plačajo višjo stanari-

no bivšemu gospodarju direktno ali pa jo plačajo po ovinku preko trgovcev. Gospodar pa od zvišane najemnine tudi ne bo nič imel, ker mu bo 70 procentov pobrala davkarija, ostanek pa popravila.

Razumljiv molk. V zadnji številki našega lista smo ugotovili razne vzroke naravnost nepričakovanih volilnih rezultatov za Slovensko republikansko stranko. Na vse naše ugotovitve nam nasprotno časopisje **trdovratno molči**, kar je tudi razumljivo, kajti mi smo povedali popolno resnico.

Vinski vzorčni sejm priredi »Vinnogradniško društvo za Belokrajinu« dne 12. marca v Metliki.

Konkordat med Jugoslavijo in Vatikanom. »Konkordat« se imenuje pogodba med Vatikanom in med različnimi državami. Take pogodbe urejajo razmerje med Cerkvijo in državo. Tudi kraljevina SHS bo sklenila z Vatikanom posebno pogodbo. Listi poročajo, da bo vlada kraljevine SHS zahtevala od Vatikana, da dovoli pri nas slovensko bogoslužje in da prepove cerkvenim organom vmešavanje v politiko.

Tajna komunistična tiskarna. Belgrajski listi so poročali, da je odkrila policija v Belgradu tajno komunistično tiskarno. Poročilo pravi, da so v tej tiskarni tiskali prepovedani list »Komunist« in razne komunistične letake. Čudno pa je, da je delalo v tej »tajni« tiskarni **deset delavcev!** Ali je taka tiskarna »tajna«? Potem pravijo, da so delali v tej tiskarni pri **odprtih oknih!** Vsa ta razkritja o »tajni« tiskarni torej zelo govore za to, da stvar ni bila posebno »tajna«! Tudi odkrili niso tiskarne na posebno rafiniran način, ampak tako, da je neki član **osrednjega komunističnega odbora v Belgradu** vso zadevo policiji izdal, bržkone ne zastoj! To čudno odkritje »tajne« komunistične tiskarne v Belgradu znova potrjuje našo staro trditve, da belgrajski veliki komunisti sploh niso komunisti, ampak ljudje, ki so vsaki vladi vsak čas za dober denar vedno na razpolago. **Kdaj bodo slovenski delavci spregledali in se takih »voditeljev« enkrat za vselej korenito otresli?**

»Rdeča pomoč.« V zvezi z odkritjem »tajne« komunistične tiskarne v Belgradu stoji tudi »odkritje« pisarne takozvane »Rdeče pomoči«. »Rdeča pomoč« je bila po poročilih belgrajskih listov ustanova, ki je zbirala denar za politično preganjane ljudi, zlasti za »komuniste«. V pisarni so našli natančen zapisnik oseb, ki so prejemale redne mesečne podpore in sicer jako izdatne podpore. Med temi ljudmi se nahajajo tudi vsi »voditelji« belgrajskih komunistav (Kačlerović itd.), ki so dobivali iz fonda »Rdeče pomoči« **mesečno po deset tisoč dinarjev!** Na drugi strani so pa isti ljudje bili vladi vedno na razpolago, tako n. pr. v boju vlade proti republikancem, kakor je to razvidno iz same obznane proti hrvaškim republikancem. Biti komunistični »voditelj« v Belgradu torej ni ravno slaba stvar, kar se denarja tiče. Poročila belgrajskih listov dalje pravijo, da je dobivala »Rdeča pomoč« denar iz Rusije. To je mogoče res, mogoče tudi ni res. Če je pa res, se mora pameten človek ruski velikodušnosti naravnost čuditi, da se take vrste »voditeljev« niso Rusi že zdavnaj otresli in jim dali namesto denarja prav poštono zasluzeno breo! Še bolj čuditi pa se mora pameten človek slovenskim delavcem, da še vedno verjamejo in nasedaajo raznim belgrajskim hohštaplernjem in pustolovcem, ki delavcem vedno govore o neki »veliki revoluciji« (ki je pa od nikoder ni!), na drugi strani pa zadovoljno prejemaajo od ruske in bržkone tudi od domače vlade denar.

Izenačenje davkov. Odkar čuti zlasti Slovenija vso težo našega sedanjega davčnega sistema, so se začeli v naši javnosti vedno pogostejše javljati glasovi po »izenačenju davkov«. Mi smo si mislili pri tem to izenačenje vedno tako, da bi južni kraji nekaj več plačevali, mi pa nekoliko manj, ker je bila doslej

Dnevne vesti.

Nedotakljivost poslancev. Zakon določa, da je vsak poslanec nedotakljiv ali »imun«. To se pravi, da ga nobeno sodišče ne more in ne sme soditi prej, dokler parlament ne dovoli sodišču, da sme tega ali onega poslanca kazensko zasledovati. Določbo o nedotakljivosti poslancev poznajo zakoni vseh modernih držav in te določbe povsod tudi spoštujejo. Pri nas pa je Štefan Radič izvoljen poslanec, dr. Maček je izvoljen poslanec, gg. Predavec in oba Košutiča so tudi izvoljeni poslanci, pa morajo vseeno sedeti v policijskem ali v sodnijskem zaporu, kakor da zakon za republikance ne velja.

Obznana tudi v Bolgariji. V Bolgariji je na vladi Cankov, ki velja za zastopnika najbolj nazadnjaškega režima, kakoršnega niti na Balkanu še nikdar ni bilo. Pred par leti je prišel na vladno z nasiljem, tako kakor v Italiji slavnoznani Mussolini. Komaj je prišel na krmilo, je dal vse svoje politične nasprotnike, kolikor jih ni ušlo čez mejo, enostavno pomoriti. Odpor proti takemu nasilju pa je rodil protidpor in tudi zatirani kmetje in delavci so začeli vračati milo za drago, tako da danes v Bolgariji ne mine dan brez kakšnega političnega umora. Proti odporu od spodaj se pa hoče bolgarska vlada zavarovati z zakonom o zaščiti države, ki bo omogočal bolgarski vladi izdajati »obznane« proti njej neprijetnim političnim strankam. Vsako politično stranko, ki je vladi g. Cankova nevarna, bodo obdolžili komunizma in pod tem izgovorom bodo ljudi zapirali in obsojali, da bo strah. Vse to nasilje pa izvršuje v Bolgariji ministrski predsednik Cankov z visokim dovoljenjem in s podporo zapadnoevropskih držav v boju proti Rusiji.

Ogoljufano delavstvo. Pri zadnjih državnozbornih volitvah ni nihče toliko izgubil kakor slovensko delavstvo. V Sloveniji imamo jako lepo število velikih industrijskih podjetij, v katerih je zaposlenih na tisoče delavcev-volilcev, ki so vsi ostali brez svojega zastopnika, čeprav bi lahko imeli po svoji številni moči najmanj tri svoje

poslance. Na Kranjskem je toliko podjetij, da bi moral zmagati vedno vsaj nosilec delavske liste, na Štajerskem pa dajeta samo Trbovlje in Maribor nosilec in še enemu kandidatu gotov mandat. Da se v svojem računu ne motimo, dokazujejo številke. Vzrok, da delavstvo v Sloveniji sploh nima nikjer svojega zastopnika, pa leži v ogromni razcepljenosti delavskih glasov. Te razcepljenosti pa niso krivi delavci, ampak različni »voditelji«, ki vsi skupaj ne zaslužijo drugega kot za jim delavci enkrat za vselej obrnejo hrbet. Zaradi nas naj se delavci politično organizirajo na tej ali oni idejni podlagi, glavno je, da postanejo edini in složni in naj ne nasedaajo več raznim hujskačem, ki jih vedno tolažijo z »veliko revolucijo«, ampak naj si izberejo iz svojih vrst nekaj pametnih razsodnih mož, ki bodo za delavce tudi delali.

Najmodernejši zakon. Iz poročil vladnih listov posnemamo, da namerava sedanja vlada predložiti bodočemu parlamentu celo vrsto raznih zakonskih načrtov. Med prvimi bo vlada predložila parlamentu nov tiskovni zakon. Ta zakon bo določal, da sme biti odgovorni urednik lista le izdajatelj lista sam ali pa tisti, ki določa smer lista. To še ne bi bilo tako hudo. Dalje bo določal novi zakon, da poslanec ne sme biti odgovorni urednik. To je prav in v redu. Če kdo komu stori krivico, naj jo tudi popravi. Ni pa prav, da bo postavljen po novem zakonu ves tisk pod zakon o zaščiti države in pred obznano. To sicer v zakonu ni rečeno izrečno, ampak **dejansko** bo tako. Po novem zakonu bo vsaka kritika vlade in njenega delovanja naravnost izključena in nemogoča, ker bo vsaka stranka, ki bo na vladi, rekla: »Jaz sem vlada, in ker sem vlada, sem tudi država. Države pa se ne sme nihče niti z mezcem dotakniti!« Zato se bo treba po novem zakonu oprijeti starega Prešernovega recepta, ki je pisarjem svetoval, naj pišejo »kak' perdeluje se krompir narbolji.« in »kako odpravljajo se ovcam garje«. Tolažba, da bo novi tiskovni zakon

razlika med davki pri nas in med davki na jugu zelo velika. Sedanja vlada je obljubila, da bo klicu po izenačenju davkov ustregla. Iz predložene načrta pa je razvidno, da vlada davkov ne bo izenačila tako, da bi mi plačevali nekaj manj, oni pa nekaj več, ampak bo davke izenačila tako, da bomo mi plačevali toliko ali pa še več kot dosedaj, oni na jugu pa tudi več kot doslej. Upanje, da bi se davki pri nas kdaj znižali, je zelo jalovo in prazno in mi, ki smo vajeni povedati resnico, jo brez ovinkov tudi povemo.

Zadruga »Delavsko-kmečka Matica« je izdala dve lični, na dobrem papirju in modernimi platnicami in sicer: **Maksim Gorkij »Deveti januar«**, črtica, ki slika 1905. leto v Rusiji, ko je pop Capon peljal delavstvo pred cesarsko palačo in kjer so demonstrante sprejeli kroglice in kozaške sablje. Knjige krasita tudi dve sliki v tekstu. Cena je 7.50 Din. Dobiva se v založništvu in v vseh knjigarnah.

Druga knjižica je **Dr. Koralnik »Zaprta vrata«** enodajanka, v kateri se drastično slikajo indijske kaste in Brahmistični vzgled na posmrtno življenje, ter borbo najbolj zavrženih, ki so brez kaste, za človečanske pravice. V tej knjigi je tudi govor indijskega modreca Svami Vivekanande »Bog in človek«. Knjiga stane 7.50 Din in se dobiva v založništvu in po vseh knjigarnah.

Vsem našim naročnikom, čitateljem in somišljenikom priporočamo, da naroče svojim ženam ozir. gospodinjam, naj kupujejo **edino le »Zlatorog« milo**. Podpirajte samo one tvrdke, ki priporočajo svoje izdelke v našem časopisu.

Kdor je list prejemal, pa ga še ni plačal, naj to stori **takoj**, ker drugače prihodnje številke več ne dobi. Zaostanek bodemo pa od vsacega iztirjali.

Ali je res Radič vsega kriv? Med Slovenci se silno širi grda laž, da je Radič kriv centralizma, ker ni šel v Belgrad in da je on kriv, da je padla Davidovičeva (Koroščeva) vlada, ker je preveč govoril proti monarhiji. Temu nasproti bodi povedano, da centralizma niso krivi oni, ki niso šli l. 1918. v Belgrad, ampak oni, ki so šli! Resnica je, da je Radič l. 1918. Hrvate in Slovence pred tem usodnim korakom svaril, ampak ubogal ga ni nihče! — Resnica je dalje, da je Radič in nihče drugi Davidovičevo (Koroščevo) vlado sploh omogočil na ta način, da je poslal svoje poslance v Belgrad, s čemur je Davidoviču omogočil večino v parlamentu. Njegovi poslanci so prisegli in Radič je tudi že imenoval svoje štiri poslance, ki

naj bi bili postali ministri! Kaj pa naj bi bil še storil? Ali naj bi bil še izvršil samomor? Kakor hitro pa je Radič izpolnil vse mogoče pogoje, da bi bila Davidovičeva (Koroščeva) vlada na krmilu tudi ostala, so se pojavili drugi, ki so rekli: **Ne!** Kdo so tisti »drugi«, stoji natanko zapisano v francoskih in v zagrebških listih. Tako izgleda **resnica**, ki je nobena volilna laž ne spravi več s sveta!

Tudi Srbi so jih siti. Najbogatejši del jugoslovanske države je brez dvoma Vojvodina. Vojvodina zaklada z žitom in z mastjo skoro pol Evrope. V tej bogati deželi živi poleg Nemcev in Madžarov tudi mnogo Srbov. Vojvodinski Srbi se pa močno razlikujejo od Srbov onstran Donave, ker so mnogo bolj kulturni in izobraženi. Belgrajski Srbi pa delajo tudi s Srbi tostran Donave tako kakor z Macedonci in s Hrvati. Zato so se začeli proti belgrajskemu nasilju postavljati po robu tudi vojvodinski Srbi in snujejo svojo lastno »vojvodinsko« stranko, da bi dobili nazaj vsaj nekaj onih pravic, ki so jih imeli že pod Madžari. To so prvi začetki gibanja za avtonomijo v Vojvodini, ki se bo brez dvoma razvilo v krepko in odločno zahtevo po neodvisnosti v zvezni republiki.

Jih poznajo. Naš poslanik v Parizu Spalajkovič, čegar naloga bi bila, da zastopa pri francoski vladi ne samo Srbe, ampak tudi Hrvate in Slovence, je v nekem volikem pariškem listu Hrvate in Slovence ostudno oblatil in jim očital, da so sami »boljševiki« in »avstrijantki«. Tako se je hotel Francozom naglati, pa se mu ni posrečilo. Neki drugi pariški list, ki je list sedanjne francoske vlade, je priobčil namreč članek o razmerah v Jugoslaviji, kjer izvedo Francozi lahko popolno resnico. V članku so popisana vsa nasilja, ki jih morajo trpeti Hrvatje in zlasti hrvaški republikanci. Tako naši sedanji vladi vse spodleti, česar se loti.

Prodajalce našega lista prosimo, da nam pošljejo takoj vse neprodane izvede v svrhu obračuna za pretekle mesece. — Uprava.

Kaj pomenijo slovenski poslanci v Belgradu? Slovenija ima 26 poslancev, parlament jih pa šteje 315. Te številke povedo dovolj. Tudi če bi ena sama stranka v Sloveniji dobila vse mandate, ne more ničesar opraviti, če drugi nočejo. To stanje je posledica politike, ki so jo vodili slovenski politični voditelji l. 1918. Ta politika je imela za posledico centralizem in posledica centralizma je zopet naša sedanja politična brezpomembnost.

Nekaj nasvetov za kmete.

V strokovnem kmetijskem listu »Kmetovalcu« z dne 15. februarja sem bral sestanek g. Šuštiča o poskusih, ki so jih delali v Poljčanah na Gorenjskem s takozvanim loosdorfskim semenjem. Poskusi so dognali, da e na Gorenjskem loosdorfska semena niso obnesla in zato nasvetuje g. Šuštič predvsem skrbno odbiro in vzgojo domačih semen.

Tudi jaz poznam veleposestvo grofa Piattija v Loosdorfu in sem imel na licu mesta priložnost opazovati, kako tam vzgajajo razna semena.

V Loosdorfu poskušajo razna tuja semena, pa tudi domača. Izmed tujih semen se tudi v Loosdorfu malokatero obnese, čeprav negujejo zlasti tuja semena z vso skrbjo. Največ rabijo tuja semena, ki so se že nekoliko prilagodila loosdorfskemu podnebju, za križanje z domačimi vrstami. Križanje semenskih rastlin pa je za naše male razmere preveč težavna stvar in je torej praktično za posamezne posestnike brez pomena. Take stvari lahko izvršuje dobro urejen zavod, ki ima na razpolago vse priprave, kmet na deželi pa ne.

Mnogo važnejši za naše kmete je način, kako vzgajajo v Loosdorfu domača semena. Kdor hodi po leti med njivami, opazuje lahko pri vsakem koraku, da je žitno kladje zelo različno. Poleg težkega, bogato obloženega klasa stoji drug klas, na pol prazen in ves bolan in smetljiv. Zopet drug klas je zdrav, pa zelo šibek in ima komaj polovico toliko zrna kot prvi. Vse to ljudje lahko opazijo na vsak korak, pa si nič ne mislijo pri tem. Ko pride žetev, zanjejo vse skupaj, omlatijo vse skupaj in potem določijo brez izbire en del žita za seme, drugi del pa znosijo počasi v mlin.

Jasno je, da mora na ta način vsaka žitna vrsta propasti.

Kako pa delajo v Loosdorfu? Tam skrbno pregledujejo žitno klasje. Najlepše in najbolj polno klasje zaznamujejo tako, da privežejo na steblo kakšen trak. Potem čakajo, da žito dozori. Ko je žito zrelo, poberejo zaznamovano klasje posebej in drugo posebej. Odbrano klasje omlatijo, očistijo in potem odberejo iz odbranega žita zopet najlepša in največja zrna. Na ta način dobe krasnega semena za nekaj kvadratnih metrov posejve. To odbrano seme posejejo na posebno dobro obdelano zemljo in čez eno leto odbirajo tudi od tega pridelka le najlepše klasje. To se ponavlja leto za letom in tako pridobivajo najboljše in najvztrajnejše semensko žito, ki je navajeno na domače podnebje in na domačo zemljo.

Poskusi, ki so jih delali v Loosdorfu s pšenico, so se obnesli tako, da daje loosdorfska domača pšenica, ki je bila 20 let odbirana doma, danes okoli 60% večji dohodek kakor pred 20 leti! To pa že nekaj pomeni!

Na isti način kakor žito odbirajo v Loosdorfu tudi fižol, lečo itd. Domač fižol rodi, kakor znano, zelo različne šroke. Najlepše in največje z največ zrnji je treba odrati in zrnje iz odbranih šrokov je treba zopet prebrati in sortirati. Odbrano seme se posadi posebej in naslednje leto se odbiranje ponavlja. Na ta način si vzgajamo lahko imenitna semena doma brez vsakih stroškov, samo nekaj pridnosti je treba in potrpežljivosti, ker traja tak proces leto za letom in se nikdar ne konča.

IZDAJA LJUBLJANSKA ORGANIZACIJA SLOVENSKIH REPUBLIKANECV.

Odgovorni urednik Oskar Schiller. Tiskarna J. BLASNIKA NASL. v Ljubljani.

Vsakovrstne naslove

dobite pri
Posredovalcu
Ljubljana, Sv. Petra cesta 23.

Za pouk in zabavo je potrebno dobro čtivo, ki je tudi veselje in kras knjižici. Za Din 5.— se dobi najboljši Kellerjev roman

Regina

Za Din 15.— najlepši roman srbskega pisatelja nušića

Občinsko dete

in za Din 14.— se dobi knjiga

Zeleni kader

ki opisuje življenje legijonarjev za časa svetovne vojske in razsula Avstrije — v tiskarni

J. Blasnik nasled. v Ljubljani,
Breg št. 12.

Denar je poslati naprej.

Komisijsko trgovino in trgovsko agenturo
obavljaja

„**Posredovalec**“

Ljubljana,
Sv. Petra, cesta št. 23.

Ure Zlatnina

F. P. ZAJEC
optik
LJUBLJANA,
Štari trg 9.
Ščipalci Očala

Rupim: Dunajski in Ljubljanski Zvon, Kres, Slov. Bčelo, Slov. Glasnik in vse druge knjige

HINKO SEVAR
antivariat knjigarna
Ljubljana, Stari trg 34

Popolnoma varno naložite denar v
Ljubljansko posojilnico
ki posluje v novopreurejenih prostorih
v Ljubljani
Mestni trg 6

Hranilne vloge in vloge na tekoči račun obrestuje po **8%** ter jih izplačuje takoj brez odpovedi. Večje vloge z

odpovednim rokom obrestuje tudi više po dogovoru. Posojila daje le proti popolni varnosti proti vknjižbi na hiše in posestva ter proti poroštvu. Daje tudi trgovske kredite ter sprejema cesije in inkaso faktur.

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

Ustanovljeno 1898

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Telefon št. 367

Aleksandrova cesta 5

Obrestuje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri brez vsakega odbitka.

15 letno jamstvo

najpopolnejši **Stewer** šivalni stroj s pogrezljivim transporterjem (grabljice). Z enostavnim premikom je stroj pripravljen za štepanje, vezenje ali šivanje.

Ludovik Baraga, Ljubljana
Šelenburgova ul. 6, I. nadstr.

Trboveljski premog drva koks
angleški premog šlezijske brikete
dobavlja
ILIRIJA
Ljubljana, Kralja Petra trg 8.
Telefon št. 220. Platiš tudi na obroke.

Pozor, krojač, šivilja, nešivilja!

Kaj ti koristi kroj brez pouka? Z natančnim poukom, preizkušene po vsakem modelu ga dobiš na željo ekspresno po pošti v KROJNI SOLI, koncesionirani od ministrstva za trgovino in obrt.
Ljubljana, Židovska ulica št. 5.
Vsak mesec tečaj za krojače šivilje in nešivilje.